

İman, Küfür ve Tekfir – 1

Bizi yoktan var eden, varlığından haberdar eden, her türlü nimeti bahşeden, kudretini, varlığını gösterme adına sonsuz fezayı yaratan Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd eder, onu tanımamak ona karşı nankör olmaktan yine ona sığınırız.

Yaratılışımızın asıl gayesi onu tanımak ve ona kulluğumuzu izhar etmektir. Onu tanımamak, yok saymak veya ona layık olmayan sıfatları yakıştırmak, ona ortak koşmak, kötülüğün nankörlüğün kaynağı ve en büyüğüdür. Onu inkâr ederek veya onun gönderdiği bir elçiye veya da bir kitabı, velev ki kısmen dahi olsa inkâr ederek yapılacak tüm iyilik, ibadet ve fedakârlık esasen iyiliğin, ibadetin ve fedakârlığın yapılması gereken yaratıcıya yapılmış olmaz. Zira O'nun gönderdiği elçi veya kitabı veya kitabın bir bölümünü inkâr, gerçekte onun her şeyi doğru bilemediğini veya gönderdiklerinde kusur olduğunu iddia etmektir. Allah Teâlâ, mademki her şeyin üstünde nankör olmamayı ona dosdoğru imanı şart koşturmuş, öyleyse bu şartı yerine getirmeyen en büyük cezaya razı olmuştur. Bu yüzden cennetin olmazsa olmaz anahtarı, iman kılınmıştır. Yine cehennemde sonsuz kalmaya tek sebep bu imanın olmayışındır.

Yazımızda ana gaye küfür ile tekfir arasındaki farkı beyan etmek yani kişinin kafir olması ve kafir olmaktan korkması ile başkasını küfre nispet etmek, onun kafir olduğunu söylemek arasındaki farktır. Fakat bu konuya girebilmek için iman ne demektir bunu biraz daha açmamız ve iyice kavramamız gerekmektedir.

İmanın Lügat ve Istılah Manası: İman; Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (SAV), Allah tarafından getirdiği kesin olarak bilinen haber, dini esas ve hükümlerin doğru ve gerçek olduğuna tereddütsüz inanmak, izar ve kabul ile bunların tamamını tasdik ve itiraf etmektir.

Ehl-i Sünnet âlimlerinin ekserisine göre iman, kalp ile tasdikten ibarettir. Çünkü Kuran-ı Kerim'deki **“sen bize inanacak değilsin”** ayeti, **“bizi tasdik edici değilsin”** manasınadır. Ayrıca dilciler de Kuran'ın nüzulünden ve Peygamber Efendimiz (S.A.V)'in hadisleri varit olmadan önce imanın tasdik manasına geldiğinde ittifak etmişlerdir. Allah Teâlâ yüce kitabında, Kuran-ı Kerim'in Arapça olarak indiğini çeşitli ayetleriyle bizlere bildirmektedir. O halde Kuran'ın nazil olduğu dilde iman kelimesi tasdik manasında kullanıldığına göre iman kalbin tasdiki demek olur.

Şu halde İman; “Vahdaniyet, nübüvvet, ba's, ceza, namazın ve zekâtın farziyeti, şarabın haramlığı gibi tefekkür ve muhakemeye muhtaç olmadan, Peygamber Efendimiz (S.A.V)'in getirdiği dininden olduğu, yani İslamiyet'in esaslarından olduğu zaruri olarak bilinen şeylerde Peygamber Efendimiz (S.A.V)'i tasdik etmektir. Eğer Peygamber Efendimiz (S.A.V) bir esası icmali olarak haber vermişse icmali olarak, tafsili olarak haber vermişse tafsili olarak, onu tasdik etmek gerekir.

İman kalbin tasdikidir. Eş'ariyye'nin muhakkik âlimleri ve Mâtürîdiyye âlimleri bu görüştedir. İmanın aslî rüknü kalp ile tasdik etmektir. Dil ile

ikrar ise, dilsizlik ve ikrah (zorlama) gibi zarurî bir engel bulunmadıkça, dünyevî hükümlerin uygulanabilmesi için gerekli bir şart olup imanın özüne dâhil değildir.

İmam Ebu Hanife (Rahimehullah)'nin; ikrarı aslî rükün olarak kabul ettiği, bu nedenle "mazeretsiz ikrarı terk edenin cehennemlik" olduğu görüşünü benimsediği nakledilmiştir. Ebû Yusuf'tan (ö. 182/798) rivayet edildiğine göre O, şöyle demektedir: "Bir kimse Allah'ı tanır, onu tasdik eder ve imkânına rağmen dili ile ikrar etmeden ölürse küfür üzere ölmüş olur".

Oysa kendi eserlerinde, imanın tek aslî rüknü olarak tasdik etmeyi vurguladığı görülmektedir.

İmanı kalbin tasdiki olduğuna şu ayet-i kerimeler delil getirilmiştir;

Münafıklar hakkında nazil olan **"Ey Peygamber! Kalpten inanmadıkları hâlde, ağızlarıyla "İnandık" diyenler (münafıklar) ile Yahudilerden küfürde yarışanlar seni üzmesin."** ayet-i kerimesi imanın kalbin tasdikinden ibaret olduğu, dille imanı söylemenin bir fayda vermeyeceğini belirtmiştir.

Bir diğer ayette **"Allah kime doğru yolu gösterir, imana muvaffak ederse, onun kalbini İslam için açar"** buyrulmuştur. Bir başka ayette de, küfre zorlanan kimsenin, küfür sözünü söylemesinin kalpteki imanına bir zarar vermeyeceği ifade edilerek: **"Kalbi imanla dolu iken, küfre zorlanan müstesna olmak üzere, kim iman ettikten sonra küfre, sine açarsa Allah'ın gazabı onların başındadır. Onlar için en büyük bir azap vardır"** buyrulmuştur.

Yine kalben inanmayıp, dil ile inandıklarını söyleyen münafıklar için de: **"(Bedevi) Araplar iman ettik dediler. Bedevîler "İman ettik" dediler. De ki: "İman etmediniz. (öyle ise, "iman ettik" demeyin.) "Fakat boyun eğdik" deyin. Henüz iman kalplerinize girmedir"** buyrulmuştur.

Ebedi olarak cennete girecek ve Allah'ın kendilerinden, kendilerinin de Allah'tan razı olacağı kimseler hakkında da **" İşte Allah onların kalplerine imanı yazmış ve onları kendi katından bir ruh ile desteklemiştir"** diye bahsedilmiştir.

İmanın kalbin tasdiki olduğunu destekleyen çok sayıda hadis-i şerifler bulunmaktadır. Bunlardan bir kaç şöyledir: Üsame b. Zeyd'den rivayet edilen bir hadis-i şerifte, Üsame şunları anlatmıştır: "Resulullah bizi bir seriye ile göndermişti. Biz de Cüheyne kabilesinin Hurukat ismindeki koluna sabahleyin bir baskın düzenledik. Ben hemen bir kişiyi yakaladım. Yakaladığım adam 'Allah'tan başka tanrı yoktur' dediği halde onu öldürdüm. Bunun üzerine beni bir düşüncedir aldı. Dönüşte olayı Resulullah'a anlattım. Peygamber Efendimiz (S.A.V) bana: 'Öldürdüğün adam doğru mu söylüyor, yoksa yalan mı söylüyor, kalbini yarıp baktın mı?' dedi." Bu hadisten imanın kalbin tasdiki olduğu anlaşılmaktadır.

Kalbinde hardal, buğday veya zerre miktarı iman bulunan kimsenin neticede cehennemden çıkıp, cennete gireceğine, kalpteki imanın kurtuluş sebebi olacağına dair pek çok rivayetler vardır ki, bunlardan birinde Ebu Said Hudri, Allah elçisinin şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Allah cennetlikleri

cennete, cehennemlikleri de cehenneme koyacak, sonra da, ‘bakın kalbinde hardal tanesi kadar iman olan birini bulursanız onu cehennemden çıkarın’ diyecek.”

İMAN ESASLARI

Bir insanın mümin olması kelime-i şahadetin muhtevasına inanmasıyla gerçekleşir. Kişi bununla Hz. Peygamber (SAV)’in tebliğ ettiği iman esaslarını da kabul etmiş olur. Bu tip imana *icmalî iman* denmektedir. Gerçekte Allah’ı yegâne ilah tanıyan, Hz. Muhammed (SAV)’i onun peygamberi olarak kabullenen kişi, diğer iman esaslarını da toptan kabullenmiş demektir. Zira diğer iman esasları Hz. Peygamber vasıtasıyla bize bildirilmiş, onlara inanmanın gerekli olduğu Peygamber Efendimiz (S.A.V) kanalıyla bize ulaşmıştır. Dolayısıyla Resulullah’ı tasdik, onun getirdiği her şeyi tasdiktir. Peygamberden gelen her şeye ayrıntısıyla inanmaya da *tafsilî iman* denmektedir.

İnanılması zorunlu olan altı esas vardır. Bunlar da herkesçe bilinen ve ‘amentü’ denilen Allah’a, Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Ahiret gününe, Kadere iman etmektir.

Fakat iman edilmesi gerekli olan şeyler sadece bu esaslardan ibaret değildir. Kuran’da sabit olup sahih hadislerle de açıklanan, dinden olduğu kesin olarak kanıtlanan itikadî, amelî ve ahlakî bütün hükümlere inanmak, bunların farz, helal veya haram olduğunu tasdik etmek de mümin olmanın şartıdır.

Her birine ayrı ayrı inanmanın farz olduğu söylenen ve *zarurat-ı diniye* diye isimlendirilen esaslar şöyle sınıflandırılmıştır:

- 1- Allah’ın varlık ve birliğine iman, indirilmiş olan kitap ve sahifelerin hak olduğuna iman, peygamberlere, meleklerle iman, ahirete, cennet ve cehennemin ebediliğine, buralarda mükâfat ve azabın olduğuna, semavat nizamının bozulacağına, yıldızların parçalanıp döküleceğine, yer ve dağların paramparça olacağına ve emsaline iman,
- 2- Beş vakit namazın farz olduğuna, rekâtların sayısına, şartları oluşan malların zekâtının, ramazan orucunun, imkân bulunduğu haccın farz olduğuna iman,
- 3- Şarap içmenin, haksız yere adam öldürmenin, ana babaya itaatsizlik etmenin, hırsızlığın, zinanın, yetim malı yemenin, faiz yemenin vb. şeylerin haram olduğuna imandır. Bu saydıklarımız tevatür yoluyla sabit olmuş ve dinden oldukları kesinlikle bilinmiştir.

Zarurat-ı diniyyeyi inkâr, tevatüren sabit dini bir esası inkâr olacağından küfür sayılmıştır. Tevatüren sabit fakat şer’i olmayan Hz. Peygamberin savaşlarından biri, Hz. Ebubekir’in hilafeti, Hz. Osman’ın şahadeti gibi haberleri inkâr etmek ise küfür değildir fakat doğru yoldan sapmaktır.

Ezcümle: Kuran’da sabit olup sahih hadislerle de açıklanan, dinden olduğu kesin olarak kanıtlanan itikadi, ameli ve ahlaki bütün hükümlere inanmak, bunların farz, helal veya haram olduğunu tasdik etmek de imanın esaslarından

sayılmaktadır.

Gelecek sayıda inşallah devam edecektir.

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA FIKIH KURULU